

N:o 20.

Ank. till Riksd. kansli den 9 maj 1904, kl. 1 e. m.

Första Kammarens första tillfälliga utskotts utlåtande n:o 12 i anledning af väckt motion om skrifvelse till Kungl. Maj:t angående utarbetande af en för hela riket gemensam författning rörande polispersonalens tillsättning och afsked samt skyldigheter och befogenheter i tjänsten.

Uti en inom Andra Kammarerna väckt motion, n:o 219, har herr *A. Hedin* föreslagit, »att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta utarbeta en för hela riket gemensam författning rörande polispersonalens tillsättning och afsked samt skyldigheter och befogenheter i tjänsten, tryggande för dessa statstjänarens personliga värdighet och rätt i förhållande till öfverordnade.»

Till stöd för denna hemställan har motionären erinrat, att vid ett förlidet år hållet möte af polismän till ett antal af 65, valde att representera å 55 orter bestående kårer och föreningar med sammanräknade 1,559 ledamöter, förekommit till behandling frågan om trygghet mot godtyckligt afsked och därmed följande ekonomiskt betryck, hvarvid yttrats, bland annat, följande:

»Lika litet som vi vilja, att en skötsam person, som åtminstone gör sitt bästa att fylla de ganska kräfvande plikter, hvilka åligga en polisman skall beröfvas sin tjänst och, utan att kunna något yrke, läggas samhället till last, lika litet fordra vi, att den, som gör sig tjänsten ovärdig, skall i densamma kvarhållas.

Bih. till Riksd. Prot. 1904. 8 Saml. 2 Afd. 1 Band. 15 Häft. (N:o 20) 1

Men det är ju begripligt, att en man, som vigt sitt lif åt en viss syssla och förlitar sig på att vid denna få sitt och de sinas lifsbröd, skulle känna sig betydligt lugnare och tryggare, om han hade en laglig handling, som tillförsäkrade honom, att, så länge han ordentligt skötte sin tjänst, denna icke kunde fråntagas honom. Så som det nu är, beror det helt och hållet på en polischefs godtycke att utan utredning eller försvar afskeda kanske för den allra ringaste och mest förlåtliga förseelse.

Genom en ändring till det bättre härutinnan skulle polismannen otvifvelaktigt bättre lära sig att känna sitt ansvar, i samma mån han kände sig säkrare på sin plats, hvarigenom det allmänna i sin ordning i många afseenden skulle vinna.

Det vore därför önskligt, om polisman efter en viss tids väl vitsordad tjänstgöring af vederbörande myndighet erhöle fullmakt eller konstitutorial på sin beställning eller tjänst.

Tull- och postbetjante, visserligen lydande under staten, äro måhända de, som i lefnadsförhållanden närmast likna oss polismän, men de hafva konstitutorial på sina beställningar, och det är med oss som med dessa, vi ha i allmänhet icke lärt oss något yrke, utan vi så att säga sälja oss åt tjänsten i den förhoppningen, att den skall gifva oss vårt lifsuppehälle.

En dylik förordning skulle dessutom verka därhän, att de, som icke visade sig fullt lämpliga för tjänsten, icke skulle få fast anställning, utan afskedas och beredas tillfälle att, medan det vore möjligt, förskaffa sig annan sysselsättning.»

Beträffande motionärens framställning i öfrigt hänvisas till motionen, återgifven i utlåtande af Andra Kammarens fjärde tillfälliga utskott, till hvilket motionen varit öfverlämnad.

Nämnda utskott, som från flertalet af cheferna för poliskårerna i rikets städer erhållit upplysningar rörande dessa kårers organisation, har uti sitt utlåtande meddelat en sammanfattning af dessa upplysningar samt därjämte såsom bilaga vidfogat en »redogörelse för vissa bestämmelser rörande organisationen af polisväsendet i Sveriges städer». Till undvikande af vidlyftighet torde härom allt få åberopas nämnda utskotts utlåtande. Samma utskott anför för egen del:

»På sätt af förestående sammanfattning framgår, hafva olika åsikter gjort sig gällande beträffande den myndighet, till hvars befattning det må höra att fastställa föreskrifter rörande polismäns tjänstgöring och därmed sammanhängande ämnen.

Af instruktionen för stadsfiskaler den 12 oktober 1894, § 5, fram-

går emellertid, att bestämmelser i förevarande hänseende numera skola utfärdas af Konungens befallningshafvande. Någon anledning att härutinnan vidtaga ändring, för så vidt instruktionerna innehålla föreskrifter af uteslutande lokal natur, synes utskottet icke föreligga; då emellertid det hufvudsakliga innehållet af samma instruktion utgöres af bestämmelser, som böra vara desamma för de särskilda städerna, och då genom hittills följdt tillvägagående härutinnan faran för viktiga rättsgrundsatsers kränkande eller åsidosättande icke synes vara utesluten, delar utskottet motionärens åsikt om det lämpliga i utfärdandet af en allmän polisförfattning. En sådan borde då bland annat innehålla:

föreskrift, att i hvarje stad och hvarje område med sammanträngd befolkning, där polismyndighet finnes anställd, instruktion för polisen skall finnas, så att ej, som nu är fallet, öfver fjärdedelen af rikets städer sakna alla föreskrifter om polismäns befogenheter och skyldigheter;

allmänna bestämmelser rörande polismäns antagande, entledigande och bestraffning;

stadgande rörande polismäns rätt till klagan öfver vissa åtgärder eller beslut af förman eller annan öfverordnad myndighet; samt

de stadganden i öfrigt rörande polismäns skyldigheter och befogenheter, som pröfvas böra vara lika för alla de orter, å hvilka författningen skall äga tillämpning.

Naturligtvis borde i en dylik allmän författning icke intagas de i polisinstruktionerna vanligen förekommande utdrag af allmänna lagens stadganden beträffande häktning, hus- och kroppsrensning m. m.; dylika och andra bestämmelser, hvilkas inhämtande är af särskild vikt för polismän, torde däremot lämpligen böra inrymmas i en normalinstruktion, utarbetad till ledning vid fastställande af de lokala polisstadgarne.

Utskottet får således hemställa, att Andra Kammaren med anledning af herr Hedins ifrågavarande motion ville för sin del besluta, att Riksdagen måtte i skrifvelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville på de af utskottet anförda grunder låta utarbета en allmän polisförfattning för rikets städer och därmed jämförliga orter.»

Detta utlåtande blef af Andra Kammaren godkänt, hvarefter Första Kammaren för förberedande behandling öfverlämnat ärendet till dess tillfälliga utskott n:o 1.

Motionären synes utgå från den förutsättning, att äfven de inom rikets städer använda polismän, som icke äro att hänföra till ämbets- eller tjänstemän, böra i allo betraktas såsom »statstjänare». Detta åskådnings-sätt är dock icke fullt riktigt. Enligt kungl. brefvet den 10 mars 1865 erfordrar aflöningsstat för stads funktionärer stadfästelse endast i afseende å de ämbets- och tjänstemannabefattningar, som äro af vikt för lagskipningen och kronans uppbörd eller eljest af mera allmän betydelse. Någon föreskrift om skyldighet för stadskommun att antaga och aflöna polisbetjante till större eller mindre antal finnes ej utfärdad, hvadan det ankommer på kommunalstyrelses beslut, i hvad mån kommunen vill och kan fullgöra den kommunen enligt sakens natur åliggande skyldighet i berörda hänseende. Då polismännen således, åtminstone beträffande den för dem synnerligen viktiga aflöningsfrågan, äro helt och hållet beroende af kommunalstyrelsens beslut, lärer staten väl icke kunna eller böra genom lagbestämmelser tvinga kommuner att vid anställning bibehålla en polisman, som, äfven om han icke begått särskildt brott eller förseelse, likväl till följd af okunnighet, omdömeslöshet eller lojhet befunnits vara för den honom åliggande viktiga tjänstgöring oduglig.

Utgående från ofvannämnda förutsättning har motionären jämväl i andra hänseenden än det nu antydda kommit till slutledningar, hvaruti utskottet icke kan i allo instämma. Men som Andra Kammarens utskott i dess af kammaren godkända utlåtande icke åberopat motionärens motivering, saknar Första Kammarens utskott anledning att härom närmare yttra sig. Utskottet instämmer emellertid med motionären däruti, att polisväsendet är en statsangelägenhet, huru än kostnaderna härför må fördelas. På grund häraf och under åberopande i öfrigt af hvad Andra Kammarens utskott anfört, hemställer Första Kammarens utskott,

att Första Kammarerna måtte biträda Andra Kammarerna i detta ärende fattade beslut.

Stockholm den 6 maj 1904.

På utskottets vägnar:

C. A. SJÖCRONA.